

UTFYLLENDE INNSPILL TIL ARBEIDSRELEVANSMELDINGEN

Vi takker for møtet med prosjektgruppen for stortingsmeldingen 5. desember og presenterer her noen ytterligere innspill til arbeidet.

Innledning

Norsk studentorganisasjon svarte den 12.9.2019 på muligheten til å komme med innspill til stortingsmeldingen om arbeidsrelevans i høyere utdanning. Vi ønsker nå å komme med ytterligere innspill til arbeidet med stortingsmeldingen. Dette for å kunne gå mer i detalj på enkelte problemstillinger og for å komme med kommentarer til temaer og tiltak som har blitt løftet frem av andre høringsinstanser.

Vi vil starte med å minne om hovedmomentene fra innspillet vårt av 12. september 2019. De mest grunnleggende punktene i dette arbeidet er for det første at det alltid er faglige og pedagogiske vurderinger som ligger til grunn for vurderinger av hva som inngår i studietilbudene. For det andre at mer av undervisningen i høyere utdanning blir praksislignende og mer varierte undervisningsformer som i større grad forbereder studentene på arbeidslivet. Blant annet ved at teori kontekstualiseres og slik gir studentene mulighet til å lære gjennom å bruke kunnskap på faktiske situasjoner og eksempler. For det tredje trengs det flere og bedre møteplasser mellom akademisk og arbeidslivet, spesielt på fagmiljønivå slik at samarbeidet handler om de enkelte studietilbud. For det fjerde må det tilrettelegges bedre for praktisk gjennomføring av praksis når det kommer til utgifter for studenter når praksisstedet ikke er på samme sted som studenten bor. I arbeidet med stortingsmeldingen er det for NSO også viktig at det legges til grunn at arbeidslivsrelevans er mye mer enn utplasseringspraksis. For eksempel mener NSO at studentdeltakelse i forskning også må regnes som arbeidsrelevans. Dette fordi det å jobbe med forskningsprosjekter gir kompetanse i anvendelse av faget i en virkelighetsnær arbeidssituasjon som også bidrar til å gi erfaring med aktuelle problemstillinger.

Finansiering av praksis

Gjennomføring av utplasseringspraksis er ressurskrevende. Gjennom prosjektet *Operasjon praksis* ved NOKUT har det blitt påpekt av informanter ved institusjonene at ressursene ikke strekker til for å sørge for kvalitet i praksis. Her har en rekke informanter tatt opp utfordringer knyttet til ressurser. Blant annet at det ikke er ressurser til god nok kvalitetssikring av praksissteder, og at det er utfordrende å skulle øke omfanget av praksis uten økte ressurser. For NSO henger ressurser til praksis av høy kvalitet og relevans sammen med at det stilles større og større forventninger til universiteter og høyskoler. Det stilles fra myndigheter og aktører, også NSO, krav om mer oppfølging og veiledning av studenter, bedre utvekslingsavtaler og at flere drar på utveksling, nye og flere EVU-tilbud, og mer. Vi i NSO mener derfor at det er på tide å se på om dagens finansieringssystem for universiteter og høyskoler i stor nok grad fungerer optimalt. Det er uklart for oss om dagens finansielle rammevilkår er tilstrekkelige for at institusjonene skal kunne levere det som er forventet av kvalitet i høyere utdanning, og om innretningen på finansieringssystemet er hensiktsmessig.

Vi ser også en trend til at satsninger på utvikling og kvalitet i høyere utdanning i dag gjennomføres ved å bevilge midler til prosjektf finansiering/søknadsmidler gjennom Diku. NSO støtter utviklingen av kvalitetsprogrammene i Diku for å løfte arbeidet med kvalitet på studietilbudene i høyere utdanning. Vi er derimot skeptisk til at satsninger på utvikling av nye tilbud, som for eksempel etter- og videreutdanningstilbud, skal finansieres gjennom prosjektmidler. NSO mener at alle studietilbud i seg selv må være finansiert gjennom grunnbevilgningen til institusjonene, mens utvikling av kvaliteten på tilbudene kan satses på gjennom prosjektmidler. Da det er behov for mer etter- og videreutdanningstilbud for å svare på behovet arbeidslivet har for relevant og oppdatert kompetanse mener vi at ressursutfordringene institusjonene har for å kunne levere på dette må adresseres gjennom grunnbevilgningene til institusjonene.

Møteplasser - RSA for fagmiljø

Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) var tenkt som et tiltak for å øke nettopp kontakten med arbeidslivet og relevansen i utdanningene. Gjennom forankring i strategi og ikke i fagmiljøene har ikke dette skjedd slik som ønsket. NSO mener derfor det er viktig å skape de gode møteplassene helt ned på fagmiljø slik at avstanden blir kortest mulig. RSA ned på fagmiljønivå kan selvfølgelig være et av tiltakene til dette, men det bør også tenkes på andre møteplasser der fagmiljøene og det relevante arbeidslivet kan møtes for å utvikle både studieprogram men også skape nettverk for ytterligere videre samarbeid.

Ansathospitering

For å oppnå bedre tilknytning mellom høyere utdanning og arbeidslivet må vi starte med fagmiljøene ved institusjonene. Utdanningstilbudene ved universiteter og høyskoler springer ut av de enkelte fagmiljøene. For at de enkelte studietilbud skal kunne ha nødvendig sammenheng med de kompetansebehov arbeidslivet og samfunnet har må fagmiljøet inneha tilfredsstillende kompetanse om dette kompetansebehovet. Etter vår mening innebærer dette at de ansatte ved fagmiljøene må ha kjennskap til hvilket kompetansebehov utvalgte relevante arbeidsplasser har, hva de jobber med av problemstillinger og arbeidsoppgaver, og helst også hvordan arbeidshverdagen er ved disse arbeidsplassene med tanke på hvordan man jobber. For at fagmiljøet skal ha den nødvendige kunnskapen om kompetansebehovet mener NSO at ansatte ved universiteter og høyskoler må ha erfaring fra arbeidslivet. Dette mener vi kan løses gjennom at vitenskapelige ansatte gjennom karrieren i academia nå og da hospiterer i arbeidslivet og selv får erfaring med de arbeidsoppgaver og utfordringer som skal løses i arbeidshverdagen. NSO mener universiteter og høyskoler må oppfordres til å etablere samarbeid på fagmiljønivå hvor hospitering for ansatte inngår som et fast samarbeid. Vi tror ansathospitering i arbeidslivet også kan ha positive innvirkninger på forskningssamarbeid mellom arbeidslivet og academia.

Innovasjon og entreprenørskap på strukturnivå

Innovasjon og entreprenørskap blir stadig viktigere i arbeidslivet, samtidig som dette er et relativt nytt tema for universitet- og høyskolesektoren. For å få utdanningene til å mer passe forventningene til politikere og arbeidslivet, vil det være viktig å påse at flere studier innehar nettopp denne kompetansen. For å oppnå dette, mener vi det er viktig å integrere innovasjon og entreprenørskap som en del av studiet, ikke som valgfag/retning man først kan velge på masternivå.

Læringsutbyttebeskrivelser for arbeidslivet- vitnemålsvedlegg

Læringsutbyttebeskrivelser brukes av mange som en beskrivelse av nettopp læringsutbytte. Disse skal beskrive hva studenten skal kunne av både faglige og generiske ferdigheter. Det kan tenkes at mange opplever at disse er skrevet på en veldig akademisk måte og kan være vanskelig å skjønne for arbeidslivet. Det er heller ikke tradisjon for at disse vedlegges vitnemålet slik at det blir enda

vanskeligere for arbeidslivet å vite hva karakteren betyr. Det kan tenkes at arbeidslivet vil ha et større utbytte av vitnemålet dersom det som et vedlegg kommer frem en enkel læringsutbyttebeskrivelse til de ulike emnene som står. Læringsutbyttevedlegget bør gjenspeile at det ikke nødvendigvis kun skal brukes i akademien, men også i det generelle arbeidslivet. Det er samtidig viktig at dette ikke blir et arbeid som tar ytterligere tid vekk fra undervisere til undervisning eller at det blir et bestillingsverk fra arbeidslivet slik at det føles som om at de styrer emnet i sin ønsket retning.

Tverrfaglighet

Arbeidslivet er ikke områder hvor fagkompetanse brukes i separerte vakuum. De fleste arbeidsoppgaver i arbeidslivet krever at personer med ulik fagkompetanse arbeider sammen for å løse arbeidsoppgavene og bidra til utvikling. Likevel er store deler av høyere utdanning organisert på en måte hvor man som student nesten utelukkende kun studerer sammen med studenter fra ens eget fagfelt. Det bør være åpenbart at når arbeidslivet trenger at flere fagkompetanser arbeider sammen for å løse oppgaver så trenger høyere utdanning også å legge opp til at studenter arbeider sammen med studenter fra andre fagfelt. Det å jobbe sammen med personer fra andre fagområder enn ens egen og fungere sammen på tvers av faglige perspektiver og metoder er i seg selv noe studenter har behov for å utvikle ferdigheter/kompetanse innen i løpet av studietiden.

Fagfellesskap

For å oppnå et godt samarbeid, ikke bare med arbeidslivet men også andre fagmiljøer er fagfellesskapet innenfor sitt eget fagfelt essensielt. Et styrket fagfellesskap er også med på vise studenter samholdet i faget og at man ikke nødvendigvis bare jobber alene. Vi tror arbeidsformer og organisering av fagmiljøer hvor vitenskapelige ansatte jobber mer sammen om faglige prosjekter internt i eget fagmiljø vil kunne gi synergieffekter for utvikling av studietilbud.

Hva er utdanning til for?

Gjennom en prosess med å øke arbeidsrelevansen i utdanningene må vi ikke glemme hva utdanningen er til for. Utdanningen skal i stor grad gi kandidatene en generisk og en faglig læring som skal gjøre dem klar for fremtidens arbeidsliv og ikke nødvendigvis sende dem rett inn i en jobb de kan begynne rett på uten ytterligere opplæring. Utdanningen skal i stor grad bidra til at kandidatene kan blant annet tilegne seg kunnskap, tenke kritisk og være aktive bidragsytere til samfunnet. Vi ser også at arbeidslivet er konstant i endring. Dermed vil det å utdanne målrettet til det arbeidslivet vi ser nå være en kortsiktig tankemåte som ikke vil være bærekraftig i det lange løp, men dersom man tar de generiske ferdighetene i fokus vil man kunne arbeide i et langt liv i et arbeidsmarked i konstant endring.

Sommer- og deltidsjobb er ikke utdanning

Det er en kjent sak at mange studenter har en sommerjobb og deltidsjobb for å komme seg gjennom studiene økonomisk. En slik jobb er en verdifull erfaring å ha med seg i den form at det gir blant annet arbeidserfaring. Det er viktig når man snakker om slike jobber å huske at disse ikke er en formell del av utdanningen blant annet fordi man ikke kan garantere at det er de samme kravene til kvalitet som settes til de andre delene av utdanningen og de formelle praksisplassene som institusjonene tilbyr. Vi ser blant annet i Norges forskningsråds høringsinnspill at sommerjobb nevnes som tiltak for arbeidsrelevans, dette er NSO uenig i.